

Hanran

Kültür ve Folklor Dergisi

11

NİSAN

1979

HARRAN

KÜLTÜR ve FOLKLOR DERGİSİ

SAHİBİ

A. Fehmi APAYDI

*

MESUL MÜDÜRÜ

Av. Osman Nuri MIZRAKÇI

*

YAYIN SEKRETERİ

Mustafa Kemâl APAYDIN

*

NİSAN 1979

*

Dergimizdeki yazı ve resimler
Kaynak gösterilerek alınabilir.

ABONE YILLIK : 120 TL.

YAZIŞMA ADRESİ : P.K. 44 - URFA

Dizgi ve Baskı

GÜNEYDOĞU
Matbaası

TLF : 37 97

URFA

Harran'dan size

ÇIKARKEN...

Tarihin ilk çağlarından beri önemli bir kültür ve medeniyet merkezi olan Dicle ve Fırat arası.

Urfa bu bölgenin, Harran, Ra'sul-Ayn, Nisibis gibi kültür şehirlerinin miraslarını da sine-sinde gizleyen bir merkezdir. Zengin bir tarih, kültür, medeniyet, sanat ve folklor hazinesi gizlidir, bu yörede.

Gizlidir çünkü, bu güne kadar ne bilen bir kafa, ne usta bir el, ne de sanatkâr bir kalem, ilgilenmedi, araştırmadı ve dile getirmede Urfa'yı. Değerli eserler ise gölgede kaldı.

HARRAN böyle bir çalışmanın gerekliliğini anlatmak, gücü yettiğince derlediklerini, gözlediklerini sunmak için çalışacaktır. Yine emeği-ni bu yolda değerlendirenlerin eserlerini gün yüzüne çıkarmak görevini yüklenenecektir.

HARRAN gönlü bu arzuyla tutuşanlara samimi bir yuvdair. Her değerli cümle mısra ve çalışmaya seve seve yer verecektir. Yöreyi araştıran, seven ve bu topraklardan yetişenleri çağırır HARRAN.

Saygılarımızla...

HARRAN

BİR HABER

BİR YORUM

«Japon Televizyoncuları Harran Harabeleri-
ni Filme Alıyor»

URFA (A.A.)

Japon Televizyoncular ülkemizde ilk üniver-
sitenin kurulduğu Harran harabelerini filme al-
maya başlamışlardır.

Japon *NHK Televizyonunda görevli Knachi*
Murakani, Hiroshi Matsumara ve Masaki Ushio'-
dan oluşan ekip, tanınmış seyyah Marko Polo'-
nun Avrupadan başlayan ve İPEK YOLUnu ta-
kiben Çinde sona eren gezisi ile ilgili bir belge-
sel film hazırlamayı üstlenmiş. İlgililer, Asur-
lar tarafından kurulan ve Türklerin müslüman
oluşundan sonra, ilk üniversitenin açıldığı Har-
ran'ın İPEK YOLU güzergahında yeralan en bü-
yük merkezlerden biri olduğunu söylemişlerdir.

(5.8.1978 tarihli gazetelerden)

Haran tarihin arandığı şehirdir. Çünkü tarih; sanatı, bilimi, tekniği ve kültürü, medeniyeti ile orada
kaybolmuştur. O'nu aramaya batıdan, İngilteresinden, Amerikasından bilim adamları gelir. Ciltlerle
eser yazarak bulduklarını belgelerler. Doğudan Çinden, Japonyadan gelir. Gördüklerini belgelerler. Bu
hazinelere bizim avcumuzun içindedir. Daha bizden yani içimizden bir ilim heyeti geldi mi bilmeyiz.
Ama bu konuda çok ilgisiz olduğumuz her haliyle bellidir. Dünyanın ilk şehirlerinden olan Harran ye-
ni yeni yola kavuşmuş bir köy, İlk üniversite harabelerinin yerinde de ancak bir ilkokul vardır. Har-
randaki tapınak-kalede şimdi davar kışlamakta rasat kulesinde ise serçeler yuva yapmaktadır. Harabe-
lere daha bilen bir el bir kazma vurmamıştır, toprağın altında yatan belgelere ulaşmak için.

Türkiyemizde konuyla ilgili bir çok devlet kuruluşu vardır. Dileğimiz ilgili bu kuruluşların Harranla
ilgilenmeleridir.

URFA'DA YETİŞMİŞ BİLGİNLER

Ebu Hulayka Reşid ed-din (1194-?)

Meşhur doktorlardandır. M.S. 1194 de Caber kalesinde doğdu. Urfa'da uzun bir müddet kalarak ilim tahsil etti. Melik Adil'in emri ile Şam'a gönderilerek Ebu Said den tıp ilmini öğrendi. Sonraları Melik Kâmil ile haleflerinin daha sonra da Mısır'ı istila eden Türkmen meliklerinden Melik Zahir Rükneddin Baybars'ın hizmetinde doktorluk yaptı. Bunların hepsinden de ihsan ve hürmet görmüş-
me Tabebetteki mahareti hakkında harikulade eserler söylenir.

ESERLERİ :

- 1 — Makale Fi Hıfz el-Sıhha
- 2 — Makale Fi en-el-Milaz el-Ruhaniye ve min el-Milaz el-Cismaniye
- 3 — El-Miktar Fi'l-Adviya'ta'el-Müfrede
- 4 — Kitab-ı Fi Emraz ve Esbabıha ve Alametüha ve Müdavatüha
- 5 — Makale Fi Zaruret'el-Mevt

Nihali El-Halebi, Muhammed İbn-ı Yusuf El-Halebi [?-1772]

Nihali mahlasını kullanmıştır. Urfalı Şair Na bi'nin kardeşidir.

ESERLERİ :

- 1 — Risale el-Takrib
- 2 — Şerh-ı Tarih el Vassaf
- 3 — Şerh-ı Kavaidel Nahv
- 4 — Tiraz el-Mezheb fil-Dahil el-Muarreb
Cem'i fihil Muarreat
- 5 — Nesr-el Kevakib, Ela Nazm el-Mirza
Saib fi Şerh-ı Ebyatuhu el-farisiyyetu Bil-Ara-
biyye.

EBU URUBE EL HARRANI EL-HUSENY
(EL-HESAN) BİN MUHAMMED BİN EBİ MA'-
ŞER MEVDUD BİN HAMMAD EL-SELEMİ
EL-HAFİZ EBU URUBE

(? - 930)

Hadis bilginidir. Harranlıdır. 930 yılında ve-
fat etmiştir. İki eseri bilinmektedir.

ESERLERİ :

- 1 — El-Amali fil-Hadis
- 2 — Tarih el-Harameyn

—Urfa'nın kurtuluşunda

Fransız makinalısını

Şehid olarak susturan

Maşıklı Abzer'e—

ABZER'LERE

Zindandan kara günlerimiz ya Rabbim
Kahramanlığı şöhrette arayan serseri kim?
Isabet isabet gözleri gözlerimizde
Ninni mi söyleyecek utanç dizlerimizde
Kahramanlık kahramanlık yazgımız
Kaval kendimize özge çalgımız
Ölümü beklerken herkes bahtiyar
Yalnızca ölüme (Abzer)ler koşar
Ejderha ejderha umut burağı
Silahlar silahlar ölüm durağı
Tanıyıp hatırlamak isterdim ben bu (Abzer)i
Ser verip te sır vermeyen neferi

Hastahane kalles Fransız sığınağıdır
Durmasın dağılsın yamyam yığınağıdır
Yamyam ruhunu tatmin için durmadan ateş kusar
Tıfındır'a yağan gülle duvarda, canlarda susar
(Abzer)e verildi görev ölümü durdurmak için
Ölüm kusan makinayı kökünden susturmak için
Alınca görevi gözünü bile kırpmadı (Abzer)
Yollandı bir gece yarısı tınmadı (Abzer)
(Abzer) tırmandı Karakoyun'dan
Kimse döndüremez onu yolundan
Pencereden içeri ölüme girer* gibi girdi
Ölüm saçan ejderhanın yanında birden belirdi
Sıcaktı namlusu eli yandı, ruhu yanmadı
Vatanı andı, evini, çocuğunu anmadı
Bir asker bozması arkadan tetiği çekti
Artık kucağında sıcak namlu yarım bedendi
(Abzer) artık sarı altınbaşaklar arasından çıkmıştı
(Abzer) kesintisiz bir anı zamanında yıkmıştı

Yastığı mezar taşındandır bilin
Susuzluk gönül ataşındandır bilin
Sessizliğin sonu zaferdir bilin
Er, ölmek için öldüren (Abzer)dir bilin

Hanifi DÜŞMEZ

Urfa Folklorunda Kargış (BEDDE'E)

S. ADİL GİRAY

Folklor belirli bir yörenin iyi ve kötü, doğru ve yanlış her türlü verimini uhdesinde bulunduran bir bilim dalıdır. Yöre sakinlerinin sabahtan akşama, doğumdan ölüme, neşe'e, keder, heyecan, öfke, kaygı, onların zengin ifadesidir folklor.

Kargışlar da yöre sakinin öfkesini ve bir bakıma güçsüzlüğünü dile getirir. Kargış sözlük anlamıyla «Beddua» demektir. Urfa'da fonetik olarak «BED-DE'E» şeklinde değerlendirilir. Kargış kelime olarak Türkçenin «Güney-doğu» sahasında kullanılan bir deyimdir ve «Kitab-ı Dedem Korkut»un «Dirlik Oğlu Boğaçhan Hikâyesi'nde geçmektedir.

Kargışların Urfa'da kullanılma sahasına gelince; daha ziyade kadınlar tarafından kullanılır. Kadınlar, beşikte çok ağlayan bebeğine, yaramazlık yapan çocuğuna, kendisini hırpalayan kocasına, eziyet eden komşusuna, haksızlığa uğradığı veya mağdur olduğu zamanlarda muhatabına kargış dizer.

Bir yörede olduğu gibi Urfa'da kargışlar dilek şeklindedir. «OLA» gibi fiillerin sonuna getirilen «-SIN», «KALASIZ, OLASAN» gibi fiillerin sonuna getirilen 2. tekil ve 2. çoğul ekleri olan «-SIN - SIZ» dilek eklerinin Urfa'daki fonetik değerlendirmesi olan «SAN, -SIZ» şeklindeki dilek ekleriyle kullanılır.

Bir yöreye yerleşmiş olan kötü geleneklerden sadece birisidir kargış. Ancak bu geleneğin son zamanlarda unutulması ile kargışlar yerini yakası bağı açılmamış küfürlere bırakmaktadır ki, bu da Urfa'nın terbiyesini geniş ölçüde etkilemektedir. Bununla beraber metinlerimizde görüleceği üzere Urfa'nın argo tabirleri vardır. Değiştirilmeden alınmasının gayesi ise orijinallliğini ve canlılığını kaybetmemesi içindir.

Daha sonra tasnifli olarak okuyucuya sunulacak olan kargışlar A. Nükhet Güllüoğlu adlı bir Urfa kızımız tarafından 70 lik bir ninenin ağzından derlenmiştir. Biz bu kargışları şu başlıklar altında topluyarak tasnif ettik:

1. Sağlık ile ilgili kargışlar
- 2 — Ölüm dileğinde bulunan kargışlar.
3. Gelinler için kullanılan kargışlar
4. Hakından vazgeçmeme ile ilgili kargışlar
5. Yoksulluğa düşme dileğinde bulunan kargışlar
6. Münferit dilekli kargışlar

SAĞLIKLA İLGİLİ KARGIŞLAR

1. Allah siye dert vere derman vermiye
2. Altı aha gözi baha dörd ayağı haviye baha
3. Betrey söne
4. Beyniye şiş çahıla (Mıh çahıla)
1. Canıya ataş düşe
6. Canıdan bizar olasan
7. Canıdan bulasan
8. Canıyın bedeniyyin üstine inliyesen
9. Cigeriy ağziya gele
10. Deli olasan dağlara düşesen
11. Deli olasan derman bulamıyasan
12. Dermensiz derde düşesen
13. Dert tuta sizi
14. Diş dırnah bulmıyasan
15. Eski derdiye dönesen evvel derma nbulındı şindi bulamıyasan
16. Epriyesen çüriyesen
17. Epriyesen çüriyesen lap lap tökilesen
18. Epriyesen çüriyesen firenk zehmeti tökesen
19. Gidesen bi zalımın eline düşesen cigeriy yüregiy hestehana silepçesini doldıra
20. Göti yerde gözi kapıda kala
21. Her tikey bi dağda kala
22. Hespe tökesen
23. Hespe tökesen hespir yiyesen
24. İnce arğıya düşesen
25. Kan ağlıyıp kara bağılyasan
26. Kaniya pohıya bölensesen
27. Kaniy pohiy bi delikten gele
28. Kani pohi bi gele
22. Kan kusasan irin ahtarasan
30. Kan sıçasan kan işiyesen
31. Kızken kızdırasan
32. Kızken kızdırasan kızamıhlar tökesen
33. Köşelerde kalasan
34. Ölmiyesen örneğ olasan
35. Pohiynan gülle oyniyan
36. Sen olasan parça pirtik olasan
37. Sen olasan parça tike olasan
38. Sen olasan bi deri bi gemik kalasan
39. Sesi kesile
40. Sesi söne
41. Soyi sopi kurıya
42. Tike tike olasan - Lime lime olasan
43. Yidiği yimek birnidan gele
44. Yiyesen sıçmayasan

Şeyh Yahya Hayati Harranî Türbesi ve Camii

CİHAT KÜRKÇÜOĞLU
SANAT TARİHÇİSİ

Tarihi Harran kenti surlarının kuzey-batısındaki mezarlık alanında bulunan cami ve türbe bir bütün halinde inşa edilmiş izlenimini verir. Ancak ilk önce türbenin buradaki mezarlık alanına yapıldığı, daha sonra güneyine bitişik olarak dört kubbeli bir cami ve doğusuna tek kubbeli bir mekânın eklendiği anlaşılır.

TÜRBE

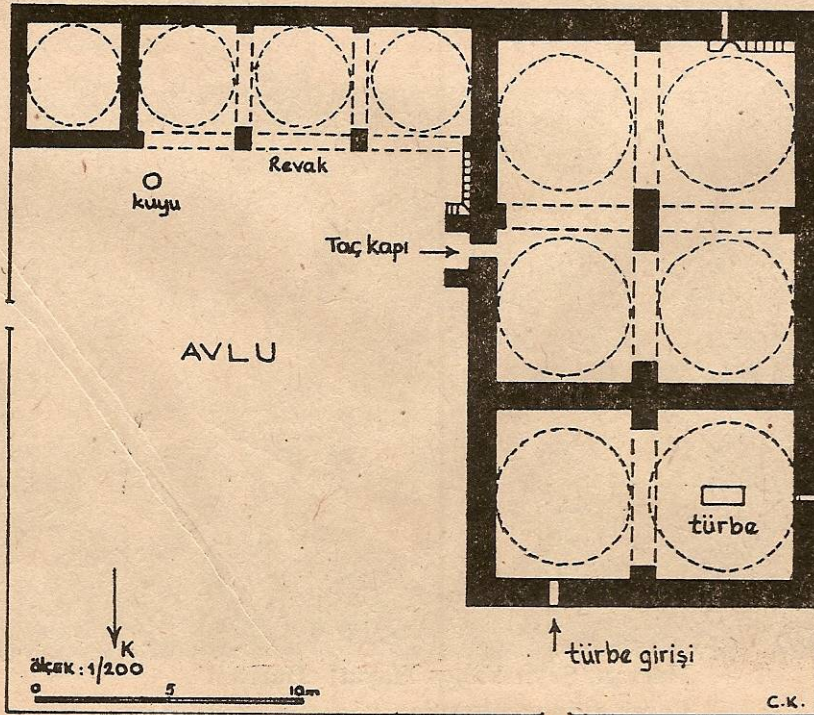
Şeyh Yahya Hayati Harrani 7. yüzyılda yaşamış İslam Ulularındandır. Emevilerin Harran'da egemenlik kurmalarından az önce burası 7. yüzyılda bazı Arap Beyliklerinin idaresinde bulunmuştur. Şeyh Yahya Hayati Harrani'nin de bu Arap Beylikleri devrinde Harran'da yaşadığı ve türbesinin de 7. yüzyılda buraya yapıldığı tahmin edilir. Türbenin kitabesi yoktur.

Evliya Çelebi Seyahatnamesinde türbeden şu şekilde bahseder: «Şeyh Yahya Hayati ziyaretî Harran dibindedir. Kutublaşmış bir ulu sultandır ki Harran Kalesinin yakınında, çöl ta-

rafında, büyük bir kubbe içinde gömülüdür. Çöl Arapları bu sultana çok inanırlar. Hatta Araplar arasında büyük bir mesele için birine yemin ettirmek icab etse tâ Basra, Lahsa, Umman, Cezayir ve Kurna'dan gelip bu sultan üzerine «Yahya Hayati'nin ruhu için» diye duvarına el vursa Tanrı adına and içmiş gibi tutarlar. Bu sultana Yahya Hayati demelerinin sebebi, bir seccade üzerinde selam halinde ve hayatta oturur gibi oturmasıdır.»

Türbe, 4 paye ve kemer üzerine oturmuş tromplu bir kubbeden ibarettir. Ortasında Şeyh Yahya Hayati Harrani'nin lahdi bulunur. Yapmış olduğumu incelemeden anladığımıza göre, türbenin kemre aralıkları önce açık olarak yapılmış, daha sonra doğusuna türbeyle bağlantılı olan ve türbenin girişi olarak kullanılan kubbeli kısım yapılırken kemer araları da örülmüş ve türbe kapalı duruma getirilmiştir.

ŞEYH YAHYA HAYATİ HARRANİ TÜRBE Sİ VE CAMİİ

Şeyh Yahya Hayati Harranî türbesi ve camii

Kubbeyi taşıyan payelerin orta kısımlarındaki silmeler ve batı cephesindeki geometrik taş oymalı pencere dışında türbe ve doğusundaki kubbeli giriş kısmında başka bir süslemeye rastlanmaz.

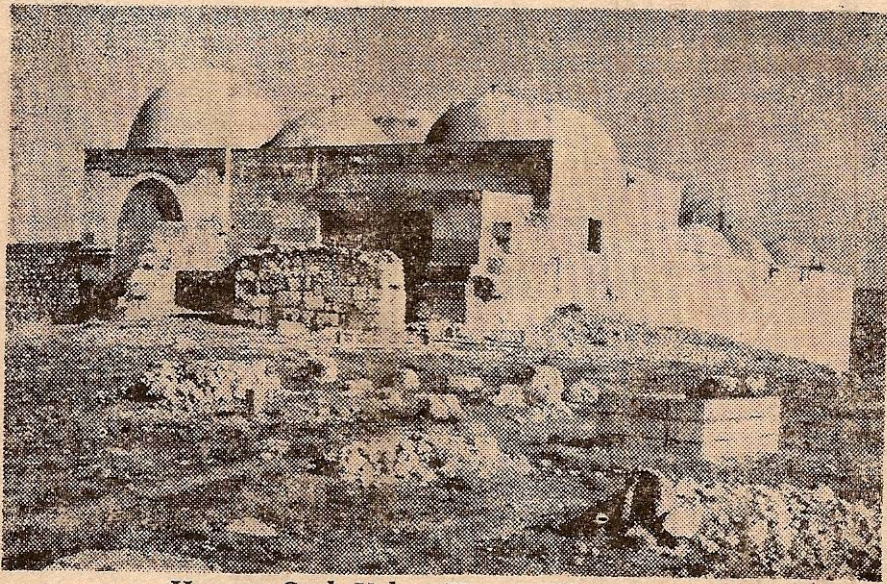
CAMI

Türbe ve türbenin doğusundaki giriş kısmının güneyine bitişik olarak yapılmıştır. Yaklaşık 12x11 m. boyutlarındaki iç mekânıyla 4 kubbelidir. Camiyi örten bu dört kubbe, yanlarda duvarlara, ortada ise dikdörtgen bir payeye oturur. Türbeyle Cami, sekizgen yıldızların sıra halinde oyulmuş olduğu Arapça kitabeli taş bir bölmeye birbirinden ayrılmıştır.

Camiye doğudaki taş kapıdan girilir. Kapının üstünde sonradan yeşi-

le boyanmış islami bir kitabe bulunur. Taş kapının üzerindeki minare, kare bir kaide üzerine oturmuş 4 küçük sütuncuk ve üzerindeki küçük bir kubbeden ibarettir. Süslemesiz ve sade kesme taş mihrabın üzeri, sağdan çıkılan bir merdivenle minber olarak da kullanılmaktadır. Bu durum, Harran'da daha sonraları inşa edilen «Köy Camii» ne de örnek olacaktır.

Cami avlusunun güneyine ve camiye bitişik olarak yapılmış 4 kubbeli bir revak bulunur. Revakın doğudaki kubbesinin kemer araları sonradan örülerek odaya dönüştürülmüştür. Revak cephesinde bulunan H. 1285 tarihli islami kitabe büyük bir ihtimalle caminin yapılış tarihine ait olmalıdır.

Harran, Şeyh Yahya Hayati Harrani Camii Güney - batıdan görünüş. (Sol taraftaki Büyük kubbeli kısım türbe)

7 MART 1919 DAN 11. NİSAN 1920'YE

İ. HALİL ÇELİK

İmparatorluk toprakları o günün kuvvetli devletleri arasında paylaşılırken Urfa'da İngilizlerin payına düşmüştü. Her devlet kendi payına düşen yerleri işgal ederken 7. Mart 1919 günü İngilizler de Urfa'ya girdiler.

Yerli işbirlikçileri ile beraber şehre hakim oldular. Sevr antlaşmasının imzalanması ile yerlerini 1 Kasım 1919 günü Fransızlara bıraktılar. Böylece Urfa işgalinin ikinci perdesi açılmış oldu. Fransızlar Urfa'ya hakim olan tepelere ve binalara yerleştiler. Bu arada yerlerini sağlamlaştırmak için şehrin ierj gelenleri ve söz sahibi kimseleri ile ilişki kurmak istediler. Ancak hiçbir Urfa'lı böyle bir işgal kuvvetine ne ilgi gösterdi ne de yüz verdi. Gizliden gizliye de onlara karşı direnme ve savaş plânları yapıyordu. Bu sırada imparatorluk ordusu birçok cephelerde yenilmiş ve erimiş olduğundan memleketine dönen eli silah tutabilecek çok az insan vardı. Dolayısıyla mücadeleni nağır yükü yaş-

lı, kadın ve çocukların üzerinde olacaktı. Yine Fransızların ihtiyacı olan maddeleri vermemek suretiyle de onları zor duruma sokmaya çalışılıyordu. Bu çalışmaları o gün düşünebilen söz ve yetki sahibi olan yaşlı Urfa'lılar ile maiyetindeki gençler yönetiyor ve yürütüyordu.

Savaşta lazım olacak ihtiyaç maddeleri ise teberra şeklinde halktan geliyordu. Bütün hazırlıklar ve plânlar tamamlandıktan sonra hücumu geçilmeye karar verilmişti. Kur'an-ı Kerim ve silah üzerine yemin edilerek, kurtuluncaya kadar savaşmak veya ölmek için söz verildi. 10 Nisan 1920 günü akşamı bütün hazırlıklar gözden geçirildi. Her şeyin eksiksiz olduğu görüldünce 11 Nisan günü hücumu karar verildi. Daha önce 7 Şubat 1920 tarihinde Urfa'lıların verdiği ültimatom cevapsız kaldığı için 9 Şubat 1920 sabahı Urfa'lı çeteler tarafından Külaflı ve Tıfındır tepeleri elde edilmişti. 32 gün devam eden bu kanlı mücadelenin son günüydü 11 Nisan 1920.

Vaz geçemem bu elden
Güzeldir her güzelden
Değil mi, gönlüm yanık?
Urfalıyam ezelden...

7 Mart 1919 dan 11. Nisan 1920 ye

O Cumartesi sabahı Urfa'nın üzerine yeniden güneş doğmuştu. Ve Fransız işgal kuvveti bütün ağırlıklarını toplayarak Urfa'dan kaçmış ve Devleti ile beraber bir şehrin kahraman insanlarına boyun eğmişti. Halide Nusret Zorlutuna :

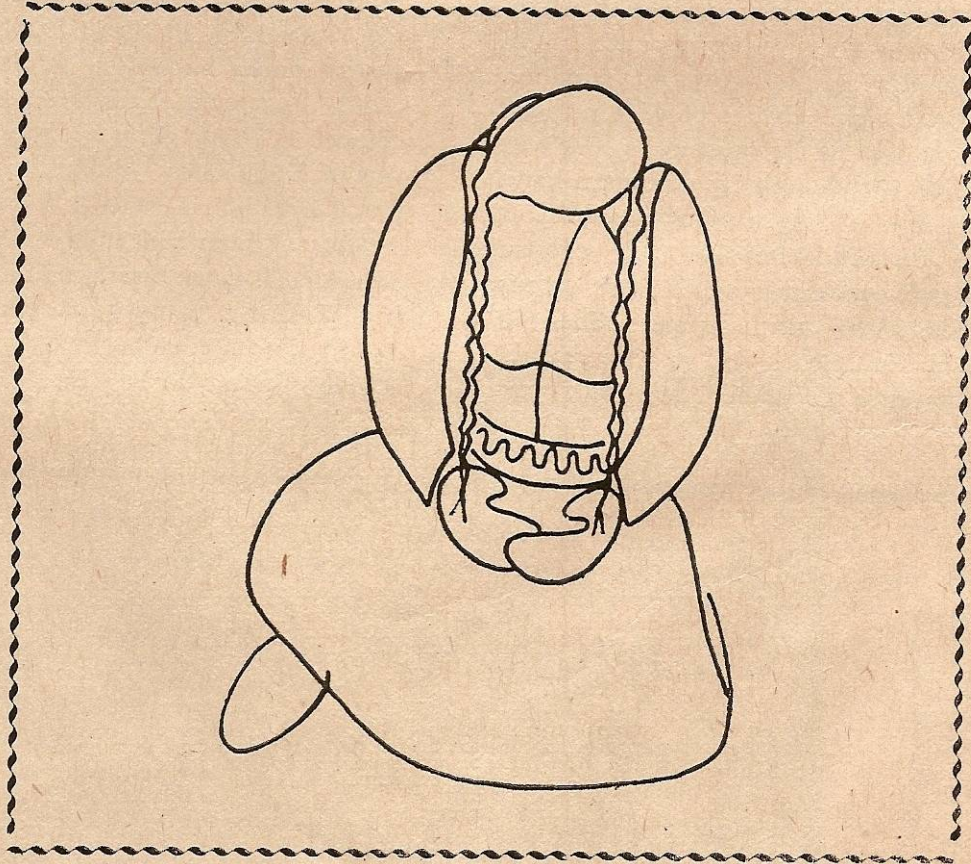
**Kahraman yatağı erler otağı
Bir eşi bulunmaz diyar bu Urfa
İç açar kırları bahçesi, bağı**

**Yılın her ayında bahar bu Urfa
mısralarıyla o günü anar. Yine M.**

Hulusi Kılıçarslan bir şiirinde şöyle der :

**Dağlarda uğuldar göklerde gürler
Yankılar dinmeden söyler o günü
Urfa'yı bir daha kükreder görürler
Her onbir Nisan'da anarken dünü**

Fransız kuvvetleri Şebeke dağında da bir mezarlık bırakarak zorla canlarını kurtarmaya çalıştılsa da komutanları Sajor'un başını da Urfa'lılara teslim ettiler.

HARRANA KASİDE

M. ATİLLA MARAŞ

Adını yeni doğan çocuklar bilir
Öğrenir önce ana sütünde

Oylum açan muhammedi gülleri
Bağında süstür bir al bir pembe

Karacadağdan bir kızgın sıcak
Alnını yakar ekin biçende

Yıkıntıdan kalan son anıtlardı
Ve yüce öykün tüm gönüllerde

Ebabil kuşları Babili taşlar
Üstünde göktaşı tam üstünde

Bereketli yağmuru ne de çok ister
Yağmur duâsıyla çömçe gelinle

Burnu hizmalım başı yazmalım
Eskir menengiç kendir gölgede

Çocuk ki sırtı nazar boncuklu
Kırılır çamur oyuncacı yerde

Bir çift ceylan gözü avcı ağlatır
Patlayan çiftelerle seherde

Kaynatır kömürle yüzü döğünlü
Kaynar divan mangalda kahve

Boynunda deri kaplı hamaylı
Belinde kuşak acemden gelme

Alaca şafakta kentlere iner
Kervanında saman yüklü deveyle

Tüm gücü savunması Harran'dır
Şiirler yazar kamış kalemle

Ulu şair Nabi ordadır
Eyyubla beraber sabır içinde

Umut yüklü bulutları hep ister
Kuş gibi kuş gibi tez gelsin diye.

Şiir

NABİ'NİN GAZELİNİ TAHMİS

M. Hulusi KILIÇASLAN

Çırag-ı meclis-i vahdet, gül-i bağ-ı hüdadır bu
Tulûu âleme rahmet olan mihr-i vefadır bu
Saray-i şahid-ı levlâkdir Tahtı ülâdır bu

Sakın terki edepten kûy-ı Mahbub-ı Hudadır bu
Nazar gâh-ı ilâhidir makam-ı Mustafadır bu

Zuhur-ı ilm-ü adli cehlile zulmün helâkidir
Temevvüç gâh-ı esrar-ı ilahî kalb-i pâkidir
Cihan mecruh-ı şimşiri firak-ı zehr-i nakidir

Felekte mah-i nev Babüsselâmın sine çakidir
Anın kandilli cavza matlai nur-u ziyadır bu

Resul-ı müctebanın hâk-ı pâkidir hakikatte
Teferrüd eyliyen balay-ı evc-i sermediyette
Bulunmaz bukaî ahar bunun tek kadr-ü kiymette

Habibi Kibriyanın hab-ı gâhidir fazilette
Tefavvuk kerde-i Arşı Cenab-ı Kibriyadır bu

Bu hakin bab-ı feyzinde Melâik saf be saf sail
Bu hakin cevherinde mündemiçtir sırrı Cebraîl
Bu hakin aşkına olmaz gönülde masiva hâil

Bu hakin pertevinden oldı deycur-ı adem zail
Amadan açtı mevcudat çeşmin tutiyadır bu

Erem dersen HULUSÎ Alem içre rifat-ı caha
Hulus ile kadem bas şah-ı kevneyne giden raha
Bu topraklarda mümkün mazhar olmak Rüyetullâha

Muraatı edep şartile gir NABİ bu dergâha
Mutafı kudsiyandır buseğâlu Enbiyadır bu

Urfa'lı şair Nabi'nin Hayrabad adlı eseri hakkında

MAHMUT KARAKAŞ

Nabi Hayrabad'ı (1) H. 1117/M. 1705 yılında, yazmıştır. Eser; Şeyh attar'ın (2) yazdığı «İlahi-name»sindeki «Fahri Can ile padişahın kölesi» adlı hikâyenin tercümesidir. (3) Şimdiye kadar Hayrabad hakkında ciddi bir araştırma yapılmamış (4), yalnız ismi zikredilerek çok kısa bir özeti verilmiştir. Ziya Paşa (doğ. 1825/ölm. 1880) Harabat (5) ında, Hayrabad'dan bir iki sayfa kadar nakletmiştir.

Nabi, bu eserini ömrünün sonlarına doğru kaleme almıştır. Hayrabad, mesnevi tarzında yazılmış manzum bir hikâye olup, (Mef ulü/ Mefa ilün/fe ulün) veznindedir. Ahlâki ve öğüt verici olan Hayrabad, kısmen tercüme ve kısmen ilavedir. Şeyh Attar'dan tercüme edilen kısım ızdırabla bitmekte ve hikâyenin tamamının ancak dörtte birini teşkil etmektedir. Diğer kısmı, Nabi'nin kendi ilavesidir.

Hayrabad her ne kadar zamanımızda şöhrat kazanmamış isede, Osmanlı devri mesnevileri'nin en meraklısı ve hareketlisi olmuştur. Hüsn-i aşk'ın yazılmasına sebep olmuş ve onun bir modeli durumuna geçmiştir. (6) Zamanına kadar yazılmış hikâyeler hep ayrılık ve hüznle biterken, Hayrabad, vuslat ve sevinçle son bulmak, bu bakımdan da ayrı bir özellik taşımaktadır.

(1) — Bu isimde Hindistan'da birleşik eyaletlerde, Stipur bölgesinde bir şehirde bulunmaktadır. (İslâm Ansiklopedisi Cilt 5. sayfa 391)

(2) — Şeyh Attar, Farid al-Din Muhammed b. Abi Bekr İbrahim (doğ. 1119/ölm. 1193): İranlı şair ve mutasavvuf. Nişapur'da doğmuştur. Eczacılıkla uğraştığından Attar lakabını almıştır. Haydar-Name, Mantıkül-Tayr, Tezkiret-ül-Evliya ve İlahi-Name gibi birçok eserleri vardır.

(3) — Büyük Türk Edebiyatı Tarihi. S. 462

(4) — İslâm Ansiklopedisi, Nabi Md. S. 6

(5) — Cilt 3 S. 138

(6) — Büyük Türk Edebiyatı Tarihi S. 462

Urfa'lı şair Nabi'nin Hayrabad adlı eseri hakkında

MAHMUT KARAKAŞ

HAYR-ABAD'IN NUSHALARI

Hayr-abad'ın muhtelif kütüphanelerde birkaç nüshası mevcuttur.

- 1 — Ayasofya Kütüphanesi; Kayıt No. 3851/2 ebad; 212x125 mm. talik yazı Yaprak sayısı: 47
b Her sayfada 19 satır. Cl, szb: Kırmızı, kt: Krem rengi filiganlı venedik ct: Siyah meşin, şemse benet ve zencirekli, (la) da 1. Mahmut'un vakıf mührü Mustafa Tahir'in tescil kaydı ve mührü bulunmaktadır. (Ankara Milli Kütüphane M.F.A. (A) 678)
- 2 — Köprülü Kütüphanesi: (Fazıl Ahmet Paşa kısmı): Kayıt no. 264/3 ebad: 217x135 mm. istin- arihi : H. 1135 (Ankara Milli Kütüphane M.F.A. (A) 1601)
- 3 — Halet Efendi Molla Haki (Süleyman V. Kütüphanesi) Kayıt no. 106 ebad: 200x135 mm. İstin- arihi: H. 1135 (Ankara Millî Kütüphane M.F.A. (A) 3369)
- 4 — Pertev Paşa (Selimiye) Millet Kütüphanesi : Kayıt no. 419/1 ebad : 200x137 mm. (Ankara Kütüphane M.F.A. (A) 4438)
- 5 — Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi: Aharlı kağıt, ebad: 294x170 mm. tahminen XVIII. asır. ızı deri cilt (7)
- 6 — Topkapı Sarayı müzesi Kütüphanesi: Aharlı kağıt, ebad : 210x135 mm. H. 118/ M. 1706-7 de sah delimşi (8)
- 7 — Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi: Aharlı kağıt, ebad: 210x140 mm. XVIII. asırda istinsah niş. (9)
- 8 — Topkapı Sarayı Kütüphanesi: aharlı kağıt, ebad: 215x140 mm. nesih yazı XVIII. asırda kop- ilmiş. (10)

-
- Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu C. 2 S. 254
  - Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu C. 2 S. 256
  - Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu C. 2 S. 266
  - Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu C. 2 S. 355

URFA'DAN DERLENMİŞ MANİLER

M. EMİN ERGİN

KOYUNLAR KUZLIYANDA
YARALAR SIZLIYANDA
BEN SENİ NERDE BULIM
GÖYNÜM ARZULIYANDA

SEHERİN BU VAHTINDA
YAR YATIYI TAHTINDA
BAŞIMDAN NELER GEÇTİ
BU CAHİLLİH VAHTIMDA

USTAMBULDA Bİ ODA
AY GİRİYOR BULIDA
BEN BELE YARI NEDİM
GİDE BENİ UNIDA

SEHERDE GİRDİM BAĞA
GÜL SARILMIŞ YARPAĞA
SEN ORDA BEN BİRADA
NASIL GİRİM TORPAĞA

KALA ALTI MAĞARA
İPEK SERDİM DARAĞA
BEN DEDİM YAHİN OLSUN
FELEK SALDI İRAĞA

KINIFİREM SAHSIDA
DALI SALLANIR SUDA
İNŞALLAH KAVUŞURİH
YARIN GECE YASSIDA

HÜVEĞİN YOLLARINDA
ÇİMEYDİM GÖLLERİNDE
Bİ ÇİFT PAZVENT OLAYDIM
O YARIN KOLLARINDA

YARI YOLDA
KİM GÖRDİ YARI YOLDA
YAR GİTTİ MENZİL ALDI
BEN KALDIM YARI YOLDA

BI DAĞLAR ATILANDA
GÜNAHLAR DARTILANDA
MEVLAM BENİ AFFEYLE
MEYDANA ATILAND A

KIRMIZI GÜL BARANDA
FİTİL İŞLER YARAMDA
KAFİR İMANA GELDİ
BEN SİYE YALVARAND A

URFA'DAN DERLENMİŞ MANİLER

BİRECİK KARŞIYAHA
ÖLDÜRDİY BAHA BAHA
YOHMU BIRDA MÜSÜRMAN
ELİ ELİME TAHA

SEHERDEN GİRDİM BAĞA
GÜL SARILMIŞ YARPAĞA
MIRAZINI ALMIYAN
NASIL GİRER TORPAĞA

KIZIN ADI ANZILHA
ATAŞI DÜŞTİ HAHA
AĞ SAYAY ÇAMIR OLMİŞ
GEL BİZİM GÖLDE YAHA

ATAŞ KOYDIM MANGALA
KUŞLAR KONMIŞ ÇANGALA
SEN ORDA BEN BİRADA
NASIL BENDE CAN KALA

PEŞTİMAL İŞLE YOLLA
UCUN GÜMÜŞLE YOLLA
İÇİNE ÜÇ ALMA KOY
BİRİNİ DİŞLE YOLLA

GİDERSEY UĞUR OLA
HERGÜN Bİ MEKTUP YOLLA
BAŞKA Bİ YAR SEVERSEY
İKİ GÖZİY KÖR OLA

YARI YOLLADIM YOLA
HAKKA AMANAT OLA
GÜNEŞ VURIR KARARDIR
AZACIH BULUD OLA

AĞLAMA NAÇAR AĞLAMA
GÜNDÜR GEÇER AĞLAMA
BU KAPİ ÖRTEN MEVLAM
Bİ GÜN AÇAR AĞLAMA

ARAHÇINI TORAMA
Bİ OH VURDİ YARAMA
MADAM TEBİB DEĞİLDİ
NİYE BAHTİ YARAMA

ENDİM HAVUZ BAŞINA
SABIN KOYDIM DAŞINA
SEVDA NEDİR BİLMEZDİM
SEN GETİRDİY BAŞIMA

NOT : Maniler son mısralarına göre sıralanmıştır.

Küçük büyük her sanat seven, müzik ve şiir seven Urfa'nın tanıdığı bir isim. NEZİHE. Şaire Yaşar Nezihe Hanım'ın hayatını «FERYATLARIM» adlı eseri ile beraber okuyucularımıza sunacağız. Feryatlarımız Rıfat Necdet hazırlamış. İstanbul'da 1928 yılında Sebat matbasında basılmış olan kitabı HARRAN Okuyucuları için M. Yaşar UĞUR yayına hazırladı.

YAŞAR NEZİHE HANIM
Hayatı ve Eseri

— BİR MUKADDİME —

Yayına hazırlayan
M. Yaşar UĞUR

Karlı ve fırtınalı bir gecede dünyaya gelen şaireyi, karlı ve fırtınalı bir gecede ziyarete gitmiştim.

Önümüzde bir Şiriyani ızdırap halinde uzayıp giden loş, ıssız sokaklardan serseri rüzgara tabi hazan di de yapraklar gibi geçtim.

Başımın üstündeki boşluk ile, karşında siyah servilerin haşiyet saldıgı yokluk arasında muallakta bulunduğumu duyuyor, içimde bir sükutun ağırlığını taşıyordum.

Önü harabezar, arkası mezar olan «Gamhane»ye geldim. Şaire, elem ve matemleriyle başbaşa kaldığı, göz yaşlarını gömdüyü yuvasına, nagah-zuhur bir zairin vürudunu biraz hayret ve biraz da memnuniyetle karşıladı. Hayret ediyordu; çünkü kendisi ile -bir an bile olsun- teşriki hissiyatı elem edilebileceğini katıyyen hatırdan silmiştir. Memnundu; bahtı kadar kara saydığı bu günde benden belki bir hesse-i teselliyat alacaktı.

Maişetin mecbur ve mahkum-ı sükut ettiği kalem yerine iğne kullanan eli bugün beyaz bir gergef üstünde pek güçlkle hareket ediyordu. İğnesini son defa kumaşa batırıp bıraktı ve başını ağır ağır kaldırarak :

— İşte benim hayattan nasibim... Artık eskisi gibi gözlerim de görmüyor, dedi ve sac mangalın bakiye-i muhteviyatı olan kıvılcımları karıştırmaya başladı :

— Bakınız bunlarda benim ömrüm gibi ihtizar anları yaşıyor, biraz sonra sönüp kül olacak fakat ya ben?... Evet ben, bu ızdırap ve mahrumiyetler içinde kim bilir daha ne kadar çırpıp duracağım. Yüzüne dikkat ettim iki damla yaş yanaklarına doğru iniyordu.

— Ağlıyormusunuz?

— .....

YAŞAR NEZİHE HANIM

Yayına hazırlayan:
M. Yaşar UĞUR

O dakika odaya hakim olan sükuna dışarıda uğuldayan fırtınanın hırçın ısıkları karşı geldi. Şimdi şaire pencereden dışarıyı seyrediyordu. Onu bir kat daha müteessi etmemek için sözü başka bir vadiye nakil etmek istedim. Muhatabım maksadımı anladı, dedi ki:

— Vakıa derd dinlemek güçtür. Fakat ne yapayım... Feryat etmediğim zaman ıstırapın beni demir pençesi altında daha ziyade ezdiğini, inlettiğini hissediyorum. Evet, ben çok bedbaht bir kadını ve biliyorum ki:

**Bi baht olanın bağına bir katresi düşmez
Baran yerine dür-ü güher yağsa semâdan**

Fakat sizi... Sizi ne için derdlerime iştirak ettirmek suretiyle müeessir kılayım. Buna benim hiç, hiç hakkım yok...

Ol kalbinde mütemadiyen söylemek ihtiyacını duymasını rağmen şimdi birden bire sükutu tercih etti, ben den söz bekliyordu. Kendisine yeni yazılarını sordum. Acı acı güldü ilave etti:

— Artık yazmıyorum, yazamıyorum ve bu vaziyette iken ne ve nasıl yazayım siz söyleyiniz Allah aşkına... Şimdiye kadar karaladığım şeyler de şurada burada, metrük perişan bir halde... Şaire ayağa kalktı masanın üstündeki bir yığın evrak-ı perişanı önüne döktü.

— İşte kalemin sermayesi...

Müsveddeler, gazete maktualeri ve mecmuaalardan ibaret olan bu evrak arasında kendisinin epeyce evvel

alınmış bir fotoğrafisi bulunuyordu. Ricam üzerine arkasına irticalen şu kıtayı yazdı:

**Kalb-i milletten siler devran benim de
ismimi
Bari sen yâd et temâşa ettikçe resmimi
Ruhumda bir Fatiha ihdasıdır tek mil
ricam
Hâke kalb eyler ecel elbette bir gün
sicmimi**

— Size bu günün bir hatırası olsun. Fakat bakınız feleket insanı ne kadar değiştiriyor.

Ben bu evrakı büyük bir alaka derin bir haz ile karıştırdım sonra ani bir düşünce ile teklif ettim: Yeni ve gayri matbu şiirleriniz bir kitap halinde tab ve neşir edilse iyi olmaz mı? Bilmem ki siz nasıl düşünürsünüz, Şaire sözlerimden memnun kaldığını anlatmak isteyen bir vaziyetle:

— Nasıl isterseniz... Yalnız bu yazılar benim, bir demir kafes içindeki kuş helecını ile çırpınan -yaralı kalbimin feryatlarıdır. Emin olunuz ki ben her satırını göz yaşları arasında yazdım. Kitaba bu namı verirsiniz matemlerine hürmet ve beni çok memnun edersiniz dedi.

İşte «FERYATLARIM» edebiyatımıza hizmet ve sahibesine muavenat maksadı dahilinde ve bu suretle kisve-i tab'a büründü.

(Devam Edecek)

URFA AĞZI SÖZLÜĞÜ

M. EMİN ERGİN

ABDAL : Aşık, gamsız, meczup

Bi dalda beş gülüm var
Naçaram müşkülüm var
Yar beni abdal etti
Elimde keşkülüm var

ABDESHANA : Tuvalet, kenef (Bak :
Çeşme)

ACEP : Acaba

Al eline kalemi
Yaz başına geleni
Acep nere gömerler
Yar yoluna öleni
Yolladım yola seni
Yollar yormiya seni
Acep o gün olırmı
Bi daha görem seni

ACIH : Azıcık, biraz (Bak: Azacıh)

AĞ : Yaka kenarı

AĞA : Büyük kardeş (erkek) ağabey
patron (bey ve efendi gibi bir
ünvan)

Ağasız
Hızmeker biz ağa siz
Ölürse kullar ölsün
Kul kalmasın ağasız

AĞABANI : Başa örtülen beyaz renk-
li bi rörtü

AĞBATI : Darısı

AĞCIL : Ağarmış, ağarmış renk

AĞE (e uzun okunur) : Ağa «Ağa» nın

hitap şekli iltifat makamında
küçüklere de söylenir.

AĞI : Ağu, zehir (Mecazen; Pek tuzlu)

AĞIZ : Koyun, keçi, inek gibi eti yeni-
len sütü içilen hayvanların do-
ğurma akabinde alınan koyu
sütler. İlk ağız: Bir yılda bir-
kaç defa ürün veren bitkilerin
ilk mahsulleri

AHA : İşte

AHIRMAH : Balgamlı tükürmek

AHIRI : En son, sonrası, neticede

Bı demde
Yaram sızlar bu demde
Mevlam biziaffeyle
Ahır nefes son demde

AHIRVEN : Tabakhanede, derilerin
kireşlenmek üzere ko-
nulduğu yer, çukur.

AHITMA : 1 — Atın alnından burnu-
na kadar uzanan beyazlık.
2 — Kadınların tepelikle
rinde (Bu kelimeye bakı-
nız) bulunan altın süs eş-
yası. 3 — Topaç'ın ip üye-
rinde sarkıtılarak oynan-
ması.

AHŞAM : Akşam

Ahşamlar oldu gene
Çıralar yandı gene
Ay üzlüm ceylan gözlüm
Aklıma düştü gene

URFADAN DERLENMİŞ HİKAYELER : 1

ŞADE BÜLBÜL

MUSANNİFİN BİRİ

Bİ varmış bi yokmuş Allah'ın kullu çohmuş. Evel zeman içinde bi padşah varmış, bı padşahın da üç oğlu varmış. Padşah cüm'e namazı kılınah üçün bi camı yaptıрмаğı kafasına koymuş. Cüm'eden cüm'eye bi camı yaptırmış. Her camı bitende padşah ta cüm'e namazına gidimiş. Feketim ki her camıya gidende bi adam ögine çıhıp: «padşahım, Allah hêrli êtsin, camı çok hoş olmuş, yalavuz bi şeyi eksik»dêyimiş. Padşah ta bi söze hulanıp, namazdan soyra camıyı yıhtirmiş. Sonında Mısırdan adamlar getittiri, camıyı ikinci cüm'e namazına yetiştirilir. Padşah üç oğlundan barabar camıya geli, namazdan soyra adam gene geli, gene aynı sözleri söyliyene çig oğlanlar adamı tutular: «Söle bahım, bı camının neresi eksik?» deyiler. Adam da, «Şade bilbili eksik» deydi. Padşah bı söze çoh sıhılı, heste olup yatağa düşi. Oğlanlar: «baba sen heç merak etme biz gidah, nederih, e-derih Şade bilbili siye getirrih» deyiler. Herbir bi heybe altın alılar, yola tı ay yol gidiler. Üç yolın çatına gelidüşiler. Çoğ gidiler, az gidiler, beş-aller. Bahılar bi böyük daş, üzinde de ya-bi yol gösteri gidilir, belkim gelinir, zılar var. Bi yol gösteri gidilir gelinir, bi yol gösteri, gidilir, hiç gelinmez. Böyük oğlan birinci yola, ortaınca oğlan ikinci yola, küçük oğlan üçüncü yola vurıp, savışıp gidiler.

KÜÇİĞİ az gider çoğ gider, bi bahçalıh yere rasgelir, su başında durur, atını bağlar, otırır, çıhmını aacr,

yimeğini yir, yatar. Bi de gözini açıp bahar ki bi daş üstine geli. Gözini gezdirir. Bi de bahar ki bi ev var, yanında da bi kız duri. Aya güne doğma ben doğım deydi, ele ki gözzel. Oğlan: «Bacım benden ne istisen, biye niye daş atisan?» deydi sorır. Kız: «Kardasım bırda ne gezisen, bırdan ne in geçer ne cin. Bıra bayaz devin melmeketidir» der. Oğlan kıza: «beni yanıya alabilirmisen?» der, kız bi ip sallır, oğlanı yanına çeker. Oğlan ha otıdı, ha otırmadı, bi de bahar ki dev geli. Tozı dumana katmış. Oğlan deve deydi ki: «Bayaz dev, ben seni nerde arıdım, nerde buldım. Sen heç misafir nedir bilmez misen, ben bı gece misafıram, yarın beni ne yapisan yap. «Sebbehten kahılar. Oğlan kılınıcı çekdi dev yerden girmi batman bi daş ali. Dev: «evel ben mi atım, yohsa sen mi?» deydi. Oğlan «sen at» deydi coğap verdi. Dev girmi batman daşı ati, oğlan sinî, daş gidî bi divarı yihî. Oğlan kılınıcı savurî, devî öldirdi. Bırnını kulağı-nı kesi, torbasına koydi. Kızdan o gece beraber kalılar, vahıt geçirmağ üçün altın tepside tazıdan davşan oynadılar. Yuhıları geldi, oğlan kılınıcı çekti, mabenlerine kodı, yattılar. Sebbehten kahtılar, kız oğlana bi çıhmı hezırladı. Oğlana: «Gel bı yola getmahtan vazgeç, gettiği yolda kırmızı devin melmeketi vardır.» dedi. Oğlan dinnemedi, yola çıhtı, aynı eskisi kimin kırmızı devî de öldirdi, bırnını

URFADAN DERLENMİŞ HİKAYELER : 1

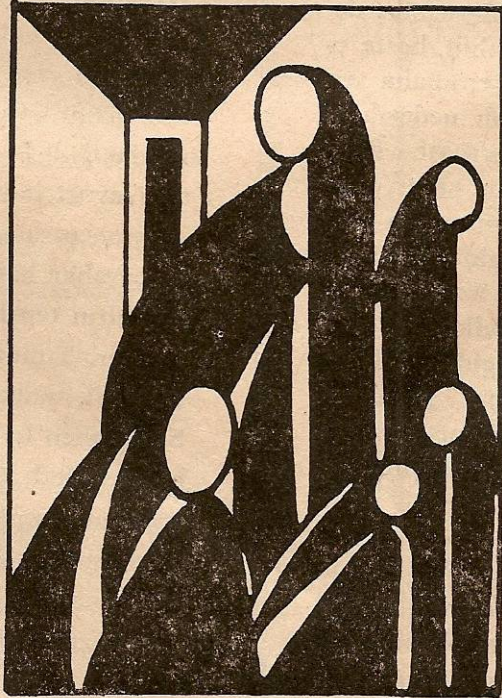
ŞADE BÜLBÜL

MUSANNİFİN BİRİ

kulağını kesti, torbasına kodı. Kırmızı devin de yanında bi kız vardı. O gece oğlandan altın tepsi içinde tazıdan ceyran oynattılar. Oğlan gene kılıcı çekip mabenlerine kodı, yattılar. Sebehnen o kız da bi çıhm hezırladı, oğlana evvelki kız kimin: Bı yola gel getme, bı yolın üzerinde kara devin mehmeketi var» dedi. Oğlan gene dinnemedi. Yola çıktı. Evvelkiler kimin kara devi de öldirdi. Bırnını, kulağını kesti, torbasına kodı. Eksilıh bı ya o devin de yanında bi kız vardı. O gece de orda kaldı. Gece altın tepsi için-

de sıçandan pisik oynattılar. Sebehnen kahtılar, kız dedi ki: «Şade bilbil bizden epeyce yırahtır, dev heç o terefe getmezdi, gel sen de getme», Feket oğlan gene dinnemedi başını aldı, yola çıktı, az getti, çoğ getti. Beş altı ay yol getti. Sonında Şade bilbin mehmeketine vardı. Sordı, suval etti, Şade Bilbil'in padşahın serayında olduğunu öğrendi. Getti, bi kerinin evine mihman oldu.

(Devamı VAR)

KİTAPLARDA URFA

M. EMİN ERGİN

SORU : Kâmrân Şerif : İhsan Saru (Eğitim Hizmetinde Elli Yıl) (İstanbul 1970. Millî Bakanlığı Basımevi. 30-56. s.

İhsan Şerif Saru 1893 yılında İkinci Abdülhamit'in idaresini devirmek gayesiyle, ta Sultan Aziz devrinde kurulmuş olan «Yeni Osmanlılar» cemiyetinin bir üyesi olması hesabıyla cemiyet dağıtılmış ve üyeleri de 1896 yılında çeşitli yerlere sürgün yani o zamanın deyimiyle «İlkamete memur» edilmiş, Urfa'ya öğretmen olarak sürülmüştü.

İhsan Şerif'in oğlu olan Kâmrân Şerif Saru 12 yıllık sürgün hayatını kitapta şöyle anlatmaktadır.

«İhsan Şerif Urfa'ya gittiği tarihte otuz yaşında idi. Urfa'ya, Rüşdiye okulu Başöğretmenliğine atanması uygun görüldü. Yeni ortama uymakta bazı sıkıntılar çekildi. Bütün aile efradı «Urfa çıbanı» dedikleri Doğuya mahsus çıbanlar çıkardılar. Babamla annemin ellerinde ayaklarında çıktı ve nisbeten hafif geçti.

İhsan Şerif'in resmi hayatında 1902 yılında kendine ümit ve cesaret verecek bir değişiklik oldu. Eski Rüşdiye okulu, iki sınıf eklenerek beş senelik idadi okulu derecesine yükseltildi. O devrin lisesi demek olan idadi mektepleri tam olarak dört sınıftı ve böyle dört sınıflık bir idadi Vilayet Merkezi olan Halep'te vardı.

İhsan Şerif oranın bilgili şahsiyetlerinden kuvvetli bir kadro ile öğre-

time başladı. Din bilgisi ve arapçayı Hoca Abdurrahman Efendi, Farsça ve ahlak dersini Mısır'ın Cami-ül Ezherinde okumuş mutasavvıf ve şair Safet efendi (Sonradan Urfa mebusu olan Kemalettin Yetkin) güzel yazıyı o dolayların ünlü hattatı Ahmet Vefik Bey veriyordu.

Mutassarıf Ethem Bey zamanında şehrin dışında yaptırdığı hastahannenin inşasına ve bir ayak önce bitirilmesine nezaret işine, yaz tatili esnasında, onu memur etti. İhsan Şerif yerlilerin «Postal» dedikleri kırmızı yumuşak deriden yapılmış hafif çarıkları ayağına geçirip kızgın ağustos güneşinin altında canla başla çalışarak hastahannenin kısa bir zamanda hizmete açılmasına gayret etmişti. İstanbul'dan Ralidis Efendi isminde genç bir Rum operatör getirtilerek Urfa'da ilk defa birçok fıtık ameliyatı yapılmıştı.

İstanbul'dan gelen iki telgraf evdekileri çılgına döndürmüştü. Ağabeyim Osman Vasfi ile babamın Urfa idadisinden mezun bir öğrencisi Meşrutiyet ilan edildiğini müjdeliyerek bizi tebrik ediyorlardı. Meşrutiyenin ilanından iki yıl önce İhsan Şerif Urfa'nın dışarı Mahalle denilen semtinde ve Karaköprü'ye giden şose üzerinde, fazlaca borçla yaptırdığı üç katlı, taş oymalı, güzel bir evi ve başka neyi varsa hepsini satması için, Küstünunoglu Ömer isminde güvendiği bir dostuna bırakarak on iki yıldan beri beraber yaşadığı insanlarla vedalaşıp karısı ve çocuğu ile birlikte Urfa'dan ayrıldı.»

AYIN TARİHİ

Osman Güzelgöz

Diyarbakır Üniversitesine bağlı olarak öğretim yapacak olan Urfa Ziraat Fakültesi geçici öğrenim binası hazır hale getirilerek tabelası asıldı. Uzun süredir kurulmuş ve faaliyete geçme çalışmaları sürdürülen Fakülte kendi binası tamamlanıncaya kadar eski kız Enstitüsü binasında öğretim yapacak.

Millet Meclisi Bütçe Plan Komisyonundaki Akademik Kadro Kanununun Mecliste görüşülerek yasalaşması halinde Urfa Ziraat Fakültesi bu yıl öğretime başlayabilecektir.

* * *

Eski Edessa Şehri kalıntıları üzerinde gecekondu yapımının önlenmesi ve bölgenin turistik saha haline getirilmesi için geçtiğimiz ay içerisinde yoğun çalışmalar yapıldı.

Müze Müdürlüğünün girişimleri sonucunda Vali Muavini Yaşar Tok başkanlığında oluşturulan bir inceleme kurulu adı geçen yerlerde çeşitli incelemeler yapmış, bu incelemeler sonucunda; Yakubiye Mahallesinin Mance'nin Deresi, Dedé'nin Sarnıcı Deresi, Kalkan Dağı ve Kırk Mağara, Eyubiye Mahallesinin Meligin Eyvanı ve Şıh Mes'ut semtleri eski eser ve Turizm hizmetlerine açılacak sahalardan bazıları olarak belirlenerek bu sahalarda her türlü gecekondu yapımı, kazı işleri, onarım, inşaat, tesisat, sondaj çalış-

maları ve tahriplerine neden olabilecek her türlü zararlı çalışmalar yasaklanmıştır.

* * *

Urfa Valisi Erol Tuncel Ziraat Fakültesi çalışmalarında Harran Üniversitesi Kurma Derneğine çeşitli yardımlar ve destek sağlanması için vilayette bir toplantı düzenlemiştir. Toplantıya katılan banka müdürleri, siyasi parti il başkanları, Ticaret ve sanayi odaları başkanları, Harran Üniversitesi Kurum Derneği Başkanı ve basın mensupları yapılacak yardımlar ve sağlanacak destek konularında çeşitli önerilerde bulundular. Bu toplantıda alınan kararlardan sonra Harran Üniversitesi Kurma Derneği 10 Nisan'da Halk Eğitim Merkezinde Ziraat Fakültesinin önemi hakkında bir seminer düzenlendiğini açıkladı. Urfa Ziraat Fakültesi Dekan yardımcısı Profesör İsmet Baysal'ın konuşmacı olarak katılacağı 10 Nisan Salı günü saat 15'teki seminere tüm Urfalılar davet edildi...

* * *

Halepli Bahçe mevkiinin batı kesiminde bir inşaat temelinde takriben bir yıl önce Müze Müdürlüğü tarafından bulunduğu tesbit edilen ve Geç Bizans Dönemine ait soylulardan birinin mezarı olduğu belirlenen bir lahit geçtiğimiz haftalar içerisinde etrafı kazılarak çıkarılmış ve Müze Müdürlüğü binasına getirilmiştir...